

από την Πόλυ Μηλιώρη

Νομίζουμε ότι είναι αυτονόητο

Ακόμα μια φορά, αγαπητές μου φίλες, είχα ξεγελαστεί πως ζούσα σε έναν κόσμο ισότητας των δύο φύλων. Πως ό,τι διάβαζα για τη δουλεία των γυναικών ήταν χαμένο στα βάθη ενός άλλου κόσμου, μακρινού. Μόλις είχα τελειώσει την βιβλιοπαρουσίαση στον «Αγώνα», όπου, καθώς θα δείτε, σας προσκαλώ να σταθείτε στην αφήγηση μιας νεαρής γυναίκας από το Αιμάν, όταν το «έγκλημα τιμής» έγινε δίπλα μας. Στην Ευρωπαϊκή Τουρκία! Στα μурμουριστά νερά του Βοσπόρου. Στην «βασιλεύουσα» με τα απαστράπτοντα μωσαϊκά και την ανάμνηση της αυτοκράτειρας Θεοδώρας.

Δεκατεσσάρων χρόνων ήταν το κοριτσάκι. Και είχε πάει, λέει στη Λαϊκή αγορά – άρα, δεν τα κλειδώνουνε στα σπίτια τα θηλυκά παιδιά τους. Εκεί, όπως μπορεί και να συνέβαινε στις χώρες της ισότητας, ένα ανώμαλο απολίθωμα μιας περασμένης εποχής (;) άρπαξε το παιδί, το φυλάκισε για τρεις ημέρες και το βίαζε. Η αστυνομία, όπως θα απαιτούσαμε στις χώρες της ισότητας, το βρήκε, το απελευθέρωσε, και, καθώς ακούστηκε στο πρώτο ρεπορτάζ, «το παρέδωσε στην οικογένειά του». Αχ, πώς παραπλανούν οι λέξεις... Αχ, πώς νομίζουμε ότι μιλάμε όλοι μας την ίδια γλώσσα, και πώς γελιόμαστε σ' αυτή μας την εντύπωση...

Στον κόσμο της ισότητας, «οικογένεια» είναι το καταφύγιό μας. Η παρατεταμένη παιδικότητά μας. Η αγκαλιά που από μόνη της – πολλές φορές μόνον η λέξη φτάνει – θεραπεύει. Εκεί, και μάλιστα όχι μακριά, μα δίπλα μας, «οικογένεια» σήμαινε κάτι άλλο. Σήμαινε μια σειρά αρσενικών – πατέρας, αδελφοί, θείοι, ξαδέλφια – που μαζευτήκαν για να πνίξουν το

παιδί. Γιατί είχε, λέει, ατιμάσει αυτήν την άγρια θεά, την οικογένεια.

Οι λεπτομέρειες είναι σημαντικές, γι' αυτό και θέλω να σταθώ σ' αυτές: Ήδη επρόκειτο, πληροφορούμαστε, ν' αλλάξει η νομοθεσία που επέτρεπε στους άντρες συγγενείς να «ξεπλένουν» (άλλη διαστροφή της λέξης) στο αίμα την τιμή τους. Γιατί, δέκα «εγκλήματα τιμής» γίνονται, λέει, τον χρόνο στην Τουρκία – το ξέρατε; Τα ρεπορτάζ μας έδειξαν επίσης κάποιες από τις αντιδράσεις της κοινής γνώμης, που – τουλάχιστον αυτές που μεταδόθηκαν – καταδίκασαν ως απαράδεκτο και εγκληματικό το γεγονός. Όμως πιστεύω, αγαπητές μου φίλες, πως δεν αρκεί η καταδίκη του εγκλήματος τιμής όταν αυτό φτάσει στον φόνο.

Αν το μυαλό μας θεωρεί αυτονόητο ότι ακόμα και για την «ατίμωση» χρειάζεται συνέργεια· εάν αναρωτιόμαστε το πώς συνήργησε το θύμα στην αρπαγή και στον βιασμό του, η απάντηση των ρεπορτάζ μάς εξηγεί: Ο πατέρας είχε δώσει προγραμμαία υπόσχεση, ότι θα παρέδινε την κόρη του στο μέλλοντα γαμπρό παρθένα ή νεκρή. Κι αυτή του την υπόσχεση έπρεπε, λέει, να την τηρήσει. Και καθόλου, λέει, δε μετανιώνει που την τήρησε. Μπορεί κανείς μας να διακρίνει σ' αυτές τις αιτιολογίες, πως «η κόρη» υπήρξε ποτέ για τον πατέρα αυτόν – και πολλούς άλλους δυστυχώς – υποκείμενο;

Ένα παιδί που δεν ήταν «παιδί» αλλά «κορίτσι» ήταν πάντα. Που πάει να πει, ένα όν – για να μην πω πράγμα – δίχως καμιά αυτοδιάθεση. Την είχε, λέει, υποσχεθεί σε σύζυγο – άλλη μια λέξη με διαφορετικό περιεχόμενο. Μάλλον δεν είχε υποσχεθεί αυ-

τήν, αφού αυτή καν δεν υπήρχε. Είχε υποσχεθεί ένα υποζύγιο, που, ναι, γι' αυτό επιτρεπόταν να πηγαίνει στη Λαϊκή αγορά: για να εκπαιδευτεί στο μελλοντικό της ρόλο. Ένα ρόλο που θα επιτρεπόταν να τον παίξει, αν δεν βρισκόταν στον άτυχο δρόμο της ο «καλαστής» της. Και αφού χάλασε το εμπόρευμα, γιατί ο πατέρας να δειλιάσει να το θάψει στραγγαλισμένο; Εν ονόματι ποιάς αξίας θα φαινόταν αφερέγγυος στον άλλον άντρα, που του είχε υποσχεθεί παρθενικόν υμένον;

«Της αξίας της ανθρώπινης ζωής», μπορεί να πουν όσοι και όσες από μας βιάζονται ν' απαντήσουν. Όσοι και όσες κρίνουν με το δυτικό καντάρι. Κι επειδή είμαστε πολιτισμένοι άνθρωποι και δεν θα επιτρέψουμε στον εαυτό μας να νομίζει, πως η ανθρώπινη ζωή είναι ιερή μόνο για μας, τους Δυτικούς, εύκολο είναι να πιστέψουμε πως ο συγκεκριμένος πατέρας – μα και της Ντάλιας, που αναφέρεται στο βιβλίο που προτείνω και ενενηνταενιά ακόμα Τούρκοι τον χρόνο και εκατοντάδες άλλοι πατεράδες, όπου γης – υπήρξε ένα τέρας της φύσης, ένας φρονιάς. Και του αξίζει να δικαστεί σαν φρονιάς, κι όχι σαν έντιμος και φερέγγυος πολίτης.

Ποιός όμως θα δικάσει και θα καταδικάσει αυτούς που κάνουν τα πριν τον φόνο εγκλήματα; Ποιός θα δικάσει και θα καταδικάσει εκείνους που «τάζουν» τα κορίτσια τους σε γάμους; Πρέπει, νομίζω, να δούμε κατάφατσα το πρόβλημα: Η ισότητα δεν είναι άλλο από ζήτημα ανθρωπιάς. Όποιος δεν θεωρεί «άνθρωπο» την γυναίκα, πώς θα δεχτεί τα ανθρώπινά της δικαιώματα;